

Un esforç de recuperació col·lectiu

Text > PERE BOSCH

El Grup de Recerca dels Aeròdroms Gironins (GRAG), que aplega diversos historiadors i entusiastes d'aquest món, ha impulsat la publicació del llibre *Aeròdroms republicans de Girona (1936-1939)*, una obra que, tal com s'apunta en la presentació, esdevé el primer estudi col·lectiu d'aquest tipus d'instal·lacions a les comarques gironines. El llibre deixa testimoni, doncs, de l'avenç que s'ha produït en aquesta matèria d'ençà que es va publicar el treball pioner d'Artemi Rossell *El camp d'aviació de Celrà* (Ajuntament de Celrà, 1996), malgrat que bona part de les instal·lacions segueixen sense disposar d'un estudi complet.

A banda de la introducció i el context general de David Gesalí (coordinador de l'obra), bona part del llibre està dedicat a resseguir, un a un, els aeròdroms que es van posar en funcionament a les comarques gironines durant la Guerra Civil, el procés de construcció i l'evolució bèl·lica. I ho fa a partir d'una prospecció acurada d'alguns arxius locals i internacionals, entre els quals hi ha l'Arxiu Històric de l'Exèrcit de l'Aire espanyol, el de l'Oficina Històrica de la Força Aèria de Roma o el de la Biblioteca Estatal de Berlín. Resulta especialment interessant, en aquest sentit, conèixer la informació del Servei d'Informació Militar (SIM) franquista

o del *Diario Storico* de les esquadri­lles d'avions italians participants en els combats, recollida amb detall en alguns capítols. En tots es ressegueix el procés de construcció, les instal·lacions i el procés d'abandonament de cadascun dels camps. I, lògicament, l'activitat i els atacs que van patir. En tot cas, si analitzem el conjunt dels capítols, arribem a la conclusió que la reconstrucció es fa a partir d'una metodologia, una estructura i una habilitat narratives molt heterogènies, tal com acostuma a succeir amb les obres col·lectives. En tot cas, el llibre representa un esforç notable de recuperació d'un tema sovint oblidat o etiquetat com a història militar; una disciplina que no té excessiva bona premsa. Tot i això, cal lloar l'esforç d'alguns dels autors per anar més enllà de la perspectiva estrictament bèl·lica i per intentar resseguir, en bona part a través de les fonts orals, l'empremta que va deixar l'activitat dels aeròdroms en cadascuna de les localitats en què es van instal·lar. Amb tot, hauria estat desitjable que aquest esforç hagués estat conjunt i que s'hagués relligat molt millor la història dels aeròdroms.

Tal com apunta David Gesalí en la introducció, el llibre també té l'objectiu de «donar valor a un patrimoni oblidat». Encara avui, bona part dels ves-

tigis dels aeròdroms gironins es troben en perill de destrucció, abandonats o sense senyalitzar, un fet que ens empobreix com a societat. Seria convenient, doncs, que aquesta obra i la feina conjunta del Grup de Recerca dels Aeròdroms Gironins servís no només per posar en valor aquest patrimoni, sinó també per estimular-ne la preservació i una senyalització adequada. Al capdavant, en cadascuna de les instal·lacions s'hi amaguen tant les històries dels militars que van participar-hi com les dels veïns i les veïnes que hi van conviure en uns anys especialment convulsos de la nostra història.

Quasi tots som becaris

Text > SEBASTIÀ ROIG

Deixeu-me manifestar el meu entusiasme pel fet que, l'any passat, la Càtedra Ferrater Mora convoqués un concurs de còmic al voltant de la figura del filòsof. Recordem que altres cultures no fan gaires escarafalls a l'hora de traduir en vinyetes la vida i les obres de Nietzsche, Derrida o Wittgenstein. I que apostar pel còmic, com a eina de divulgació, permet sortir de la zona de confort dels lectors erudits o especialitzats per abastar una franja de públic molt més generalista.

D'altra banda, les historietes són un suport perfecte per poder presentar de manera àgil i atractiva un perfil biogràfic, com queda demostrat a *Ferrater Mora, filòsof*, el còmic guanyador del concurs. Aquí, el dibuixant Iván García i l'escriptor Josep Pastells aconsegueixen que, encara que no sàpigues gairebé res de Josep Ferrater Mora, quedis enlluernat pel personatge i entenguis la vàlua de la seva obra. En aquest sentit, és possible que molts ens puguem identificar amb el conductor de la narració: un becari de successos ab-

solutament indocumentat que, de cop i volta, ha de fer una entrevista al filòsof. Al final de la historieta, els lectors i el becari acabaran enriquits per l'experiència.

Com és lògic, quaranta pàgines no poden encabir la densitat intel·lectual i vital d'una figura tan potent i complexa com la de Ferrater Mora. Malgrat això, el còmic reflecteix molt bé, per exemple, la feïnada monumental que li va suposar concebre el *Diccionario de filosofía*. També queda ben dibuixada la seva creativitat polifacètica, que s'estén pels

A l'Empordà es *collona*

Text > ESTER SEGUÍ

De la *Guia sentimental de l'Empordanet* (Pòrtic, 2016), la guia personalíssima de l'escriptor i antropòleg Adrià Pujol Cruells (Begur, 1974), en vam parlar al número 302 de la REVISTA DE GIRONA i ja assenyalàvem que es presentava el *collonar* com una especialitat local poc coneguda. Amb la publicació de *La carpeta és blava* (LaBreu Edicions), amb pròleg de Miquel Martín, l'autor confirma, d'una banda, l'excel·lència de la seva prosa i, de l'altra, la voluntat d'explorar els límits de l'artefacte narratiu.

Aquesta vegada s'endinsa en la reflexió sobre què és l'humorisme i en la variant empordanesa, el *collonar* o l'*acollonar*. Es tracta d'un verb que no es troba localitzat en cap diccionari, però els diccionaris sí que recullen *colló* o *collonada*, aquesta última forma definida com a 'feta o dita extravagant, enutjosa o poc important'. Acompanyarem l'autor en una nit en blanc amb en Iakim, arquitecte barceloní instal·lat fa pocs mesos a l'Empordà i que parla un català «bastard». I és que en aquest assaig de ficció hi apareixen «Tarruella», «caparrassa», «xarbotar», «baba» o les «tomates».

Amb sonsos freds, cremat i carqui-nyolis amb vi sobre bales de palla amenaçades per senglars, l'autor intentarà respondre què és *collonar* a algú que

no ha nascut, com ell, al «triangle de les Bermudes»: entre Begur, Palafrugell i Regencós. L'amfitrió ha recollit en una carpeta blava les seves anotacions sobre el tema.

L'autor begurenc fa diverses aproximacions al *collonar* de la seva terra a través de la història, d'antropòlegs i filòsofs com Aristòtil o Kant, però també s'acosta a Pla i Ruyra i als tertulians d'un bar anomenat Senat per concloure que cap escriptor del país no ha fet servir aquesta paraula, excepte Ventura Ametller en una novel·la. En una de les aproximacions que fa, apunta que potser es tracta d'una forma «d'ironia local freàtica. És un tret empordanès. Ens ajuda a no matar-nos». Però també s'atreveix a qüestionar l'humor ètnic o a qualificar Ferran Adrià com «un gran humorista» per fer creure que ha descobert alguna cosa.

Tot això, escrit en una prosa fluida, esquitxada d'humor que gira cap a la ironia i que desemboca en un amor cap a les seves arrels: «vaig aprendre a collonar com qui aprèn a caminar, però com que visc a Barcelona, ara parlo amb més tacte, soc més pietós i m'encaparro menys».

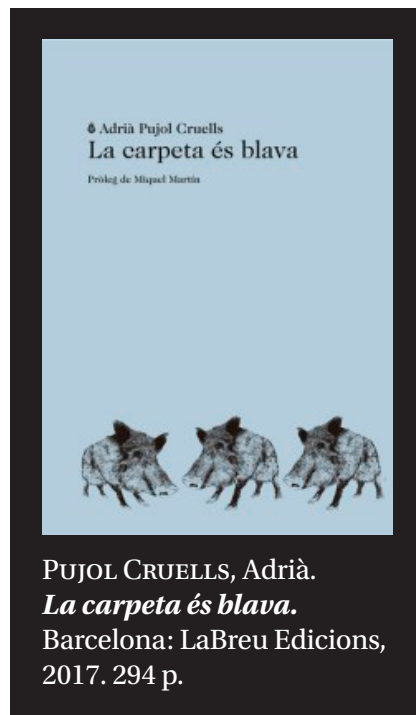
La carpeta és blava (o grisa, segons en Iakim) és un Pujol Cruells en estat de gràcia, que deixa anar els seus entusiasmes i també els seus recels, que

camp del cinema i la literatura. I, del conjunt, n'acaba emergint un treballador incansable, dotat d'una personalitat contemplativa, pragmàtica i sorneguera.

Des d'un punt de vista narratiu, la història avança sense frens ni sotragades, lliure d'elements gratuïts, i té un final ben lligat. La lectura es fa curtíssima. García compon les pàgines amb traça: les vinyetes són netes, molt treballades, i els plans sempre s'alternen amb ritme i diversitat. Fa servir, amb enginy i elegància, picats, zooms, onomatopeies, i continuïtats

d'espai i temps (quan ens presenta els filòsofs catalans a la Universitat de Barcelona) o de moviment (Ferrater Mora a l'escala del Bryn Mawr College).

Tenint en compte que el resultat compleix totes les perspectives que se n'esperaven, seria una llàstima que García i Pastells no es decidissin a repetir l'experiència. El seu bon fer gràfic i textual els permet fer el salt a qualsevol altre tema del gènere *historietístic*. Tant de bo s'animin i en facin més, perquè necessitem molts més còmics com aquest.

es deixa endur en les escenes pseudo-socràtiques per embolicar el lector. Un lector que és conscient que, en realitat, ha estat un simple convidat. Perquè, finalment, qui *collona*? I a qui?

